

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Logika: systémový rámec rozvoje oboru v ČR a koncepce logických propedeutik pro mezioborová studia (reg. č. CZ.1.07/2.2.00/28.0216, OPVK)

Úvod do logiky (PL): sylogismy (cvičení)

doc. PhDr. Jiří Raclavský, Ph.D.

(raclavsky@phil.muni.cz)

11. Ověřování sylogismů Vennovými diagramy – cvičení

11.1 Cvičení – ověřování sylogismů Vennovými diagramy

Ověřte platnost následujících sylogismů pomocí Vennových diagramů:

1)

Všechno rizikové je stresující.

Každý obchod je rizikový.

Každý obchod je stresující.

2)

Každý muž je člověk.

Každý sněžný muž je muž.

Existuje sněžný muž, který je člověkem.

3)

Všichni (mí) kamarádi jsou vysokoškoláci.

Všichni lékaři jsou vysokoškoláci.

Někteří (mí) kamarádi jsou lékaři.

4)

Žádná šelma není beránek.

Každý vlk je šelma.

Žádný vlk není beránek.

5)

Žádný maniak není podvodník.

Každý sukničkář je maniak.

Někteří sukničkáři nejsou podvodníci.

6)

Všechno ochočené je přítulné.

Žádný manžel není ochočený.

Žádný manžel není přítulný.

7)

Všichni skladatelé jsou hudebníci.

Někteří profesionálové jsou skladatelé.

Někteří profesionálové jsou hudebníci.

8)

Nikdo mazaný není prostomyslný.

Někteří studenti jsou mazaní.

Někteří studenti nejsou prostomyslní.

9)

Někteří piloti jsou alkoholici.

Někteří strojevůdci jsou alkoholici.

Někteří strojevůdci jsou piloti.

10)

Každý platonik je metafyzik.

Někteří sokratici nejsou metafyzici.

Někteří sokratici nejsou platonici.

11)

Žádní psovití nejsou kočkovití.

Všichni tygři jsou kočkovití.

Žádní tygři nejsou psovití.

12)

Každý pozemšťan je živočich.

Žádný mimozemšťan není pozemšťan.

Žádný mimozemšťan není živočich.

13)

Žádný pacifista není militantní.

Každý terorista je militantní.

Někteří teroristé nejsou pacifisté.

14)

Každé těleso je hmotné.

Žádná idea není hmotná.

Žádná idea není těleso.

15)

Každý zloděj krade.

Všichni lidé kradou.

Někteří lidé jsou zloději.

16)

Všechno sladké je chutné.

Nic přesoleného není chutné.

Něco přesolené není sladké.

17)

Nic, co je lidské, není věčné.

Některé problémy jsou věčné.

Některé problémy nejsou lidské.

18)

Všichni motýli jsou hmyz.

Někteří motýli jsou noční.

Vše noční je hmyz.

19)

Někteří politici nejsou populární.

Všichni politici jsou občané.

Někteří občané nejsou populární.

20)

Všechny máty jsou léčivé.

Všechny máty jsou rostliny.

Některé rostliny jsou léčivé.

21)

Žádný živočich není nesmrtelný.

Žádný kámen není živočich.

Žádný kámen není nesmrtelný.

22)

Každá hvězda je stálice.

Některé hvězdy jsou vyhaslé.

Něco, co je vyhaslé, je stálice.

23)

Některé vědy jsou abstraktní.

Všechny vědy jsou zajímavé.

Něco, co je zajímavé, je abstraktní.

24)

Každý přežvýkavec je sudokopytník.

Každý jelen je sudokopytník.

Každý jelen je přežvýkavec.

25)

Žádný mravenečník není mravenec.

Každý mravenečník je hmyzožravec.

Někteří hmyzožravci nejsou mravenci.

26)

Žádná náhoda není zákonitá.

Některé náhody jsou výhry.

Některé výhry nejsou zákonité.

27)

Žádný hrubián není džentlmen.

Někteří lidé nejsou hrubiáni.

Někteří lidé jsou džentlmeni.

28)

Všechny koně jsou sudokopytníci.

Všichni sudokopytníci jsou obratlovci.

Někteří obratlovci jsou koně.

29)

Každá ropucha je žába.

Žádná žába není princezna.

Žádná princezna není ropucha.

30)

Někteří spisovatelé jsou muzikanti.

Žádný spisovatel není zámečník.

Žádný zámečník není muzikant.

31)

Všichni dinosauři vymřeli.

Žádní vymřelí nejsou veselí.

Někteří veselí nejsou dinosauři.

32)

Někteří oblíbenci jsou vysokoškoláci.

Každý vysokoškoláci je inteligent.

Někteří inteligenti jsou oblíbenci.

33)

Co je rizikové, stresuje.

Každý obchod je rizikový.

Neexistuje obchod, který nestresuje.

34)

Žádná kára není pika.

Každá pika je karta.

Některé karty nejsou káry.

35)

Žádná ryba není rak.

Někteří raci jsou sladkovodní.

Existuje něco sladkovodního, co není ryba.

36)

Někteří básníci jsou žurnalisty.

Někteří básníci jsou písničkáři.

Někteří písničkáři jsou žurnalisty.

37)

Žádná půjčka není příjemná.

Některé půjčky jsou riskantní.

Co je riskantní, je příjemné.

38)

Všichni malíři jsou umělci.

Ne každý učitel je malíř.

Ne každý učitel je umělec.

39)

Každý vklad je s úrokem.

Žádný úvěr není bez úroku.

Některý úvěr je vkladem.

40)

Někteří filosofové jsou materialisté.

Někteří lidé nejsou materialisté.

Někteří filosofové nejsou lidmi.

11.2 Cvičení – určování, který soud vyplývá z premis (sylogismy)

Z uvedených možností a)-d) určete ten soud (vždy je jen jeden), který z daných premis vyplývá a je tak závěrem korektního sylogismu:

1)

Všechny pravoúhelníky jsou čtyřstranné.

Všechny čtverce jsou pravoúhelníky.

-----

a) Všechny čtverce jsou čtyřstranné.

b) Některé čtverce jsou čtyřstranné.

c) Žádné čtverce nejsou čtyřstranné.

d) Některé čtverce nejsou čtyřstranné.

2)

Žádné elipsy nemají strany.

Všechny kruhy jsou elipsy.

-----

a) Všechny kruhy mají strany.

b) Některé kruhy mají strany.

c) Žádné kruhy nemají strany.

d) Některé kruhy nemají strany.

3)

Vše protivné je nepříjemné.

Některé tchýně jsou protivné.

-----

a) Všechny tchýně jsou nepříjemné.

b) Některé tchýně jsou nepříjemné.

c) Žádné tchýně nejsou nepříjemné.

d) Některé tchýně nejsou nepříjemné.

4)

Žádný sympaťák není pobuda.

Někteří herci jsou sympaťáci.

-----

a) Všichni herci jsou pobudové.

b) Některí herci jsou pobudové.

c) Žádní herci nejsou pobudové.

d) Některí herci nejsou pobudové.

5)

Všichni vojáci jsou v armádě.

Někteří piloti nejsou v armádě.

-----

a) Všichni piloti jsou vojáci.

b) Některí piloti jsou vojáci.

c) Žádní piloti nejsou vojáci.

d) Některí piloti nejsou vojáci.

6)

Žádné pohrabáče nejsou měkké.

Všechny podušky jsou měkké.

-----

a) Všechny podušky jsou pohrabáče.

b) Některé podušky jsou pohrabáče.

c) Žádné podušky nejsou pohrabáče.

d) Některé podušky nejsou pohrabáče.

7)

Žádný lakomec není šlechetný

Každý, kdo je nesobecký, je šlechetný.

- a) Každý lakomec je nesobecký.
- b) Někteří lakomci jsou nesobeční.
- c) Žádný lakomec není nesobecký.
- d) Někteří lakomci nejsou nesobeční.

8)

Žádní polárníci nejsou zimomřiví.
Někteří výzkumníci jsou zimomřiví.

- a) Všichni výzkumníci jsou polárníci.
- b) Někteří výzkumníci jsou polárníci.
- c) Žádní výzkumníci nejsou polárníci.
- d) Někteří výzkumníci nejsou polárníci.

9)

Někteří šachisté nejsou šampióni.
Všichni šachisté jsou hráči.

- a) Všichni hráči jsou šampióni.
- b) Někteří hráči jsou šampióni.
- c) Žádní hráči nejsou šampióni.
- d) Někteří hráči nejsou šampióni.

10)

Všechny obdélníky jsou pravoúhlé.
Některé obdélníky jsou rovnostranné.

- a) Vše rovnostranné je pravoúhlé.
- b) Něco rovnostranné je pravoúhlé.
- c) Nic rovnostranné není pravoúhlé.
- d) Něco rovnostranné není pravoúhlé.

11)

Někteří právníci jsou soudci.

Všichni právníci jsou vystudovaní.

- a) Všichni vystudovaní jsou soudci.
- b) Někteří vystudovaní jsou soudci.
- c) Žádní vystudovaní jsou soudci.
- d) Někteří vystudovaní nejsou soudci.

12)

Žádní modernisté nejsou postmodernisté.

Někteří modernisté jsou staromilci.

- a) Všichni staromilci jsou postmodernisté.
- b) Někteří staromilci jsou postmodernisté.
- c) Žádní staromilci nejsou postmodernisté.
- d) Někteří staromilci nejsou postmodernisté.

13)

Každý počítač je stroj.

Žádný stroj nemyslí.

- a) Vše, co myslí, je počítač.
- b) Něco, co myslí, je počítač.
- c) Nic, co nemyslí, není počítač.
- d) Něco, co myslí, není počítač.

14)

Některé rostliny jsou okrasné.

Vše okrasné je hezké.

- a) Všechno hezké jsou rostliny.
- b) Něco, co je hezké, jsou rostliny.

- c) Nic hezké nejsou rostliny.
- d) Něco, co je hezké, nejsou rostliny.

15)

Žádná práce není bez námahy.

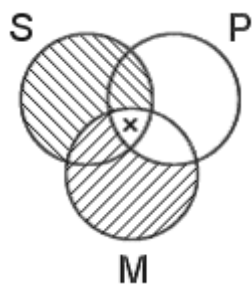
Něco bez námahy je snadné.

-
- a) Všechno snadné je práce.
  - b) Něco snadného je práce.
  - c) Nic snadného není práce.
  - d) Něco snadného není práce.

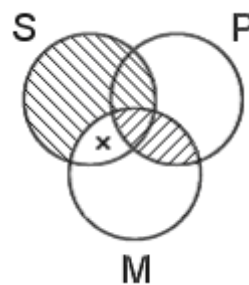
11.3 Cvičení – zjištění, jaký soud vyplývá z premis (sylogismy s doplněním neprázdnosti)

V níže uvedených Vennových diagramech jsou zaznačeny premisy kategorických sylogismů, přičemž křížek značí neprázdnost termínu. Určete závěr (vždy tvaru S-P), který z těchto premis vyplývá a formulujte ho obecně slovně („všechna/některá S jsou/nejsou P“); запиšte ho též symbolismem predikátové logiky. Poznamenejme, že jde o všechny jedinečné mody sylogismů tohoto typu.

1)

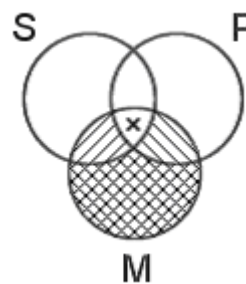
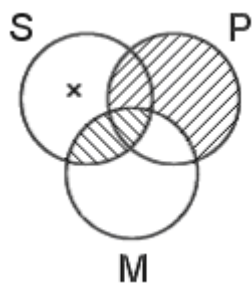

2)

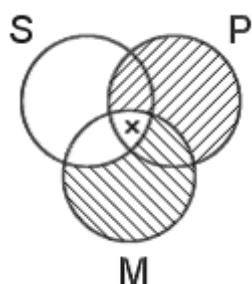

3)

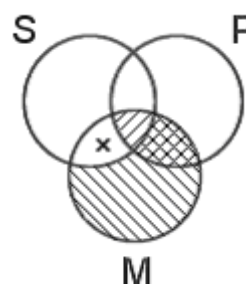
4)

5)

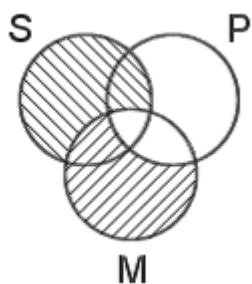
6)

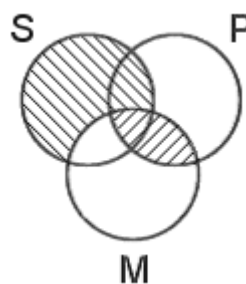
11.4 Cvičení – zjištění, jaký soud vyplývá z premis (sylogismy)

V níže uvedených Vennových diagramech jsou zaznačeny premisy kategorických sylogismů (a to těch, u nichž nemusí být doplněna neprázdnost termínů). Určete závěr (vždy tvaru S-P), který z těchto premis vyplývá a formulujte ho obecně slovně („všechna/některá S jsou/nejsou P“); zapište ho též symbolismem predikátové logiky. Poznamenejme, že jde o všechny jedinečné mody sylogismů tohoto typu.

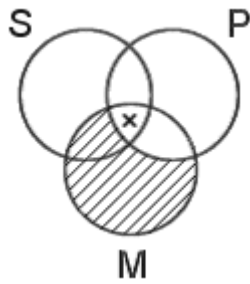
1)

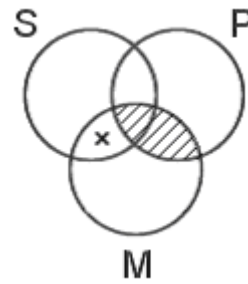
2)

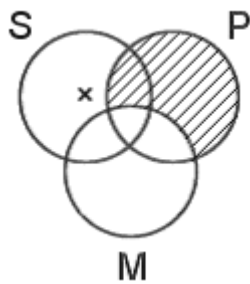
3)

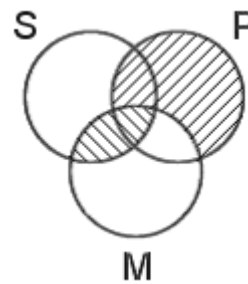
4)

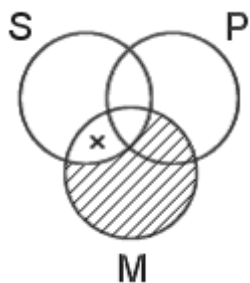
5)

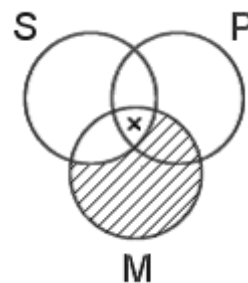
6)

7)

8)

11.5 Cvičení – ověřování úsudků, které nejsou sylogismy

Ověřte platnost následujících úsudků pomocí Vennových diagramů:

1)

Všichni lidé jsou smrtelní.

Všichni filosofové jsou lidé.

Sokrates je filosof.

Sokrates je smrtelný.

2)

Některé zuby jsou bílé.

Všechno bílé je krásné.

Něco bílého nejsou zuby.

3)

Všichni členové vedení jsou majiteli obligací nebo akcionáři.

Žádný člen vedení není zároveň majitel obligací i akcionář.

Všichni majitelé obligací jsou členy vedení.

Žádný majitel obligací není akcionář.

(víceslovné označení „být člen vedení“ považujte za jednu vlastnost zachycovanou pouze jedním monadickým predikátem; podobně pro i „být majitel obligací“)

4)

Všichni státníci jsou politiky.

Někteří státníci jsou inteligentní.

Někteří politici nejsou státníci.

Někteří politici nejsou inteligentní.

5)

Žádný materialista není objektivní idealista.

Žádný subjektivní idealista není materialista.

Někteří nejsou objektivními idealisty a zároveň nejsou subjektivními idealisty.

(víceslovné označení „být objektivní idealista“ zde považujeme za jednu vlastnost zachycovanou pouze jedním monadickým predikátem; podobně pro „být subjektivní idealista“)

6)

Žádný narkoman není policistou.

Každý dealer je narkoman.

Karel je dealer

Karel není policista.

7)

Všichni učitelé jsou vychovatelé.

Všichni učitelé jsou vysokoškoláci.

Karel je učitel.

Někteří vychovatelé jsou vysokoškoláci.

11.1 Řešení – ověřování sylogismů Vennovými diagramy

Pozn.: Úsudky 1-35 jsou varianty úsudků z Příkladů.

1)

$\forall x (R(x) \rightarrow S(x))$ (///)

$\forall x (O(x) \rightarrow R(x))$ (\\)

$\forall x (O(x) \rightarrow S(x))$

Úsudek je korektní, závěr vyplývá z premis (modus *barbara*).

2)

$\forall x (M(x) \rightarrow \check{C}(x))$ (///)

$\forall x (S(x) \rightarrow M(x))$ (\\)

$\exists x (S(x) \wedge \check{C}(x))$

Úsudek je korektní, závěr vyplývá z premis (modus *barbari*), ovšem za předpokladu, že existují sněžní muži.

3)

$$\forall x (L(x) \rightarrow V(x)) (///)$$

$$\forall x (K(x) \rightarrow V(x)) (\\ \\)$$

$$\exists x (K(x) \wedge L(x))$$

Úsudek není korektní, závěr nevyplývá z premis (nemusíme mít žádného kamaráda lékaře).

Úsudek je korektní, závěr vyplývá z premis (případ modu *baroco*).

4)

$$\forall x (\check{S}(x) \rightarrow \neg B(x)) (///)$$

$$\forall x (V(x) \rightarrow \check{S}(x)) (\\ \\)$$

$$\forall x (V(x) \rightarrow \neg B(x))$$

Úsudek je korektní, závěr vyplývá z premis (případ modu *celarent*).

5)

$$\forall x (M(x) \rightarrow \neg P(x)) (///)$$

$$\forall x (S(x) \rightarrow M(x)) (\\ \\)$$

$$\exists x (S(x) \wedge \neg P(x))$$

Úsudek je korektní, závěr vyplývá z premis (případ modu *celaront*), ovšem za předpokladu, že existují nějakí sukničkáři.

6)

$$\forall x (O(x) \rightarrow P(x)) (///)$$

$$\forall x (M(x) \rightarrow \neg O(x)) (\\ \\)$$

$$\forall x (M(x) \rightarrow \neg P(x))$$

Úsudek není korektní, závěr nevyplývá z premis (nějaký manžel může přítulný).

7)

$$\forall x (S(x) \rightarrow H(x)) (///)$$

$$\exists x (P(x) \wedge S(x)) (\times)$$

$$\exists x (P(x) \wedge H(x))$$

Úsudek je korektní, závěr vyplývá z premis (případ modu *darii*).

8)

$$\forall x (M(x) \rightarrow \neg P(x)) (///)$$

$$\exists x (S(x) \wedge M(x)) \quad (\times)$$

$$\exists x (S(x) \wedge \neg P(x))$$

Úsudek je korektní, závěr vyplývá z premis (případ modu *ferio*).

9)

$$\exists x (P(x) \wedge A(x)) \quad (\times)$$

$$\exists x (S(x) \wedge A(x)) \quad (\times)$$

$$\exists x (S(x) \wedge P(x))$$

Úsudek není korektní, závěr nevyplývá z premis (nemusí existovat nějaký strojuvůdce, který by byl zároveň pilotem).

10)

$$\forall x (P(x) \rightarrow M(x)) (///)$$

$$\exists x (S(x) \wedge \neg M(x)) \quad (\times)$$

$$\exists x (S(x) \wedge \neg P(x))$$

11)

$$\forall x (P(x) \rightarrow \neg K(x)) (///)$$

$$\forall x (T(x) \rightarrow K(x)) \quad (\\ \\)$$

$$\forall x (T(x) \rightarrow \neg P(x))$$

Úsudek je korektní, závěr vyplývá z premis (případ modu *cesare*).

12)

$$\forall x (P(x) \rightarrow Z(x)) \quad (///)$$

$$\forall x (M(x) \rightarrow \neg P(x)) \quad (\\ \\)$$

$$\text{-----}$$

$$\forall x (M(x) \rightarrow \neg Z(x))$$

Úsudek není korektní, závěr nevyplývá z premis (klidně je možné, že nějaký mimozemšťan je živočich).

13)

$$\forall x (P(x) \rightarrow \neg M(x)) \quad (///)$$

$$\forall x (T(x) \rightarrow M(x)) \quad (\\ \\)$$

$$\text{-----}$$

$$\exists x (T(x) \wedge \neg P(x))$$

Úsudek je korektní, závěr vyplývá z premis (případ modu *cesaro*), ovšem za předpokladu, že existují nějakí teroristé.

14)

$$\forall x (T(x) \rightarrow H(x)) \quad (///)$$

$$\forall x (I(x) \rightarrow \neg H(x)) \quad (\\ \\)$$

$$\text{-----}$$

$$\forall x (I(x) \rightarrow \neg T(x))$$

Úsudek je korektní, závěr vyplývá z premis (případ modu *camestres*).

15)

$$\forall x (Z(x) \rightarrow K(x)) \quad (///)$$

$$\forall x (L(x) \rightarrow K(x)) \quad (\\ \\)$$

$$\text{-----}$$

$$\exists x (L(x) \wedge Z(x))$$

Úsudek není korektní, závěr nevyplývá z premis (nemusí být žádný člověk, který by kradl).

16)

$$\forall x (S(x) \rightarrow CH(x)) \quad (///)$$

$$\forall x (P(x) \rightarrow \neg CH(x)) \quad (\\ \\)$$

$$\text{-----}$$

$$\exists x (P(x) \wedge \neg S(x))$$

Úsudek je korektní, závěr vyplývá z premis (případ modu *camestros*), ovšem za předpokladu, že existuje něco přesoleného.

17)

$$\forall x (L(x) \rightarrow \neg V(x)) \quad (///)$$

$$\exists x (P(x) \wedge V(x)) \quad (\times)$$

$$\exists x (P(x) \wedge \neg L(x))$$

Úsudek je korektní, závěr vyplývá z premis (případ modu *festino*).

18)

$$\forall x (M(x) \rightarrow H(x)) \quad (///)$$

$$\exists x (M(x) \wedge N(x)) \quad (\times)$$

$$\forall x (N(x) \rightarrow H(x))$$

Úsudek není korektní, závěr nevyplývá z premis (klidně může existovat něco nočního, co není hmyz).

19)

$$\exists x (P(x) \wedge \neg P'(x)) \quad (\times)$$

$$\forall x (P(x) \rightarrow O(x)) \quad (///)$$

$$\exists x (O(x) \wedge \neg P'(x))$$

Úsudek je korektní, závěr vyplývá z premis (případ modu *bocardo*).

20)

$$\forall x (M(x) \rightarrow L(x)) \quad (///)$$

$$\forall x (M(x) \rightarrow R(x)) \quad (\\ \\)$$

$$\exists x (R(x) \wedge L(x))$$

Úsudek je korektní, závěr vyplývá z premis (případ modu *darapti*), ovšem za předpokladu, že existuje máta.

21)

$$\forall x (\check{Z}(x) \rightarrow \neg N(x)) \quad (///)$$

$$\forall x (K(x) \rightarrow \neg \check{Z}(x)) \quad (\\ \\)$$

$$\forall x (K(x) \rightarrow \neg N(x))$$

Úsudek není korektní, závěr nevyplývá z premis (klidně může být kámen, který je nesmrtelný).

22)

$$\forall x (H(x) \rightarrow S(x)) \quad (///)$$

$$\exists x (H(x) \wedge V(x)) \quad (\times)$$

$$\exists x (V(x) \wedge S(x))$$

Úsudek je korektní, závěr vyplývá z premis (případ modu *datisi*).

23)

$$\exists x (V(x) \wedge A(x)) \quad (\times)$$

$$\forall x (V(x) \rightarrow Z(x)) \quad (///)$$

$$\exists x (Z(x) \wedge A(x))$$

Úsudek je korektní, závěr vyplývá z premis (případ modu *disamis*).

24)

$$\forall x (P(x) \rightarrow S(x)) \quad (///)$$

$$\forall x (J(x) \rightarrow S(x)) \quad (\\ \\)$$

$$\forall x (J(x) \rightarrow P(x))$$

Úsudek není korektní, závěr nevyplývá z premis (teoreticky je možné, že existuje jelen, který je sice sudokopytníkem, ale není přežvýkavcem).

25)

$$\forall x (M(x) \rightarrow \neg M'(x)) \quad (///)$$

$$\forall x (M(x) \rightarrow H(x)) \quad (\\ \\)$$

$$\exists x (H(x) \wedge \neg M'(x))$$

Úsudek je korektní, závěr vyplývá z premis (případ modu *felapton*), ovšem za předpokladu, že existuje něco, co je mravenečník (následně pak existuje něco, co je hmyzožravcem).

26)

$$\forall x (N(x) \rightarrow \neg Z(x)) (///)$$

$$\exists x (N(x) \wedge V(x)) \quad (\times)$$

$$\exists x (V(x) \wedge \neg Z(x))$$

Úsudek je korektní, závěr vyplývá z premis (případ modu *ferison*).

27)

$$\forall x (H(x) \rightarrow \neg D(x)) (///)$$

$$\exists x (L(x) \wedge \neg H(x)) \quad (\times)$$

$$\exists x (L(x) \wedge D(x))$$

Úsudek není korektní, závěr nevyplývá z premis (to, že nějací lidé jsou džentlmeni, není nutné).

28)

$$\forall x (K(x) \rightarrow S(x)) (///)$$

$$\forall x (S(x) \rightarrow O(x)) \quad (\times)$$

$$\exists x (O(x) \wedge K(x))$$

Úsudek je korektní, závěr vyplývá z premis (případ modu *bamalip*), ovšem za předpokladu, že existují nějací koně.

29)

$$\forall x (R(x) \rightarrow \check{Z}(x)) (///)$$

$$\forall x (\check{Z}(x) \rightarrow \neg P(x)) (\\ \\)$$

$$\forall x (P(x) \rightarrow \neg R(x))$$

Úsudek je korektní, závěr vyplývá z premis (případ modu *calemes*).

30)

$$\exists x (S(x) \wedge M(x)) \quad (\times)$$

$$\forall x (S(x) \rightarrow \neg Z(x)) \quad (///)$$

$$\forall x (Z(x) \rightarrow \neg M(x))$$

Úsudek není korektní, závěr nevyplývá z premis.

31)

$$\forall x (D(x) \rightarrow V(x)) \quad (///)$$

$$\forall x (V(x) \rightarrow \neg V'(x)) \quad (\\ \\)$$

$$\exists x (V'(x) \wedge \neg D(x))$$

Úsudek je korektní, závěr vyplývá z premis (případ modu *calemos*), ovšem za předpokladu, že existují nějakí veselící se.

32)

$$\exists x (O(x) \wedge V(x)) \quad (\times)$$

$$\forall x (V(x) \rightarrow I(x)) \quad (///)$$

$$\exists x (I(x) \wedge O(x))$$

Úsudek je korektní, závěr vyplývá z premis (případ modu *dimatis*).

33)

$$\forall x (R(x) \rightarrow S(x)) \quad (///)$$

$$\forall x (O(x) \rightarrow R(x)) \quad (\\ \\)$$

$$\neg \exists x (O(x) \wedge \neg S(x))$$

Úsudek je korektní, závěr vyplývá z premis (větě závěru je ekvivalentní věta „Každý obchod stresuje“, tj. $\neg \exists x (O(x) \wedge \neg S(x)) \leftrightarrow \forall x (O(x) \rightarrow S(x))$); jde vlastně o modus *barbara*).

34)

$$\forall x (K(x) \rightarrow \neg P(x)) \quad (///)$$

$$\forall x (P(x) \rightarrow K'(x)) \quad (\\ \\)$$

$$\text{-----}$$

$$\exists x (K'(x) \wedge \neg K(x))$$

Úsudek je korektní, závěr vyplývá z premis (případ modu *fesapo*), ovšem za předpokladu, že existuje nějaké piky (následně existují aspoň nějaké karty).

35)

$$\forall x (R(x) \rightarrow \neg R'(x)) (///)$$

$$\exists x (R'(x) \wedge S(x)) \quad (\times)$$

$$\text{-----}$$

$$\exists x (S(x) \wedge \neg R(x))$$

Úsudek je korektní, závěr vyplývá z premis (případ modu *fresison*).

36)

$$\exists x (B(x) \wedge \check{Z}(x)) \quad (\times)$$

$$\exists x (B(x) \wedge P(x)) \quad (\times)$$

$$\text{-----}$$

$$\exists x (P(x) \wedge \check{Z}(x))$$

Úsudek není korektní, závěr nevyplývá z premis (nemusí být žádný písničkář, který by byl zároveň žurnalistou).

37)

$$\forall x (P(x) \rightarrow \neg P'(x)) (///)$$

$$\exists x (P(x) \wedge R(x)) \quad (\times)$$

$$\text{-----}$$

$$\forall x (R(x) \rightarrow P'(x))$$

Úsudek není korektní, závěr nevyplývá z premis.

38)

$$\forall x (M(x) \rightarrow U'(x)) (///)$$

$$\neg \forall x (U(x) \rightarrow M(x)) \quad (\times)$$

$$\text{-----}$$

$$\neg \forall x (U(x) \rightarrow U'(x))$$

Úsudek je korektní, závěr vyplývá z premis (vlastně případ modu *bocardo*).

39)

$$\forall x (V(x) \rightarrow \dot{U}'(x)) \quad (///)$$

$$\forall x (\dot{U}(x) \rightarrow \neg \dot{U}'(x)) \quad (\\ \\)$$

$$\exists x (\dot{U}'(x) \wedge V(x))$$

Úsudek není korektní, závěr nevyplývá z premis.

40)

$$\exists x (F(x) \wedge M(x)) \quad (\times)$$

$$\exists x (L(x) \wedge \neg M(x)) \quad (\times)$$

$$\exists x (F(x) \wedge \neg L(x))$$

Úsudek není korektní, závěr nevyplývá z premis (premisami není determinováno ani to, že někteří filosofové jsou lidmi, ani to, že někteří filosofové nejsou lidmi).

11.2 Řešení – určování, který soud vyplývá z premis (sylogismy)

- 1) Vyplývá věta a) (jde o sylogismus modu barbara).
- 2) Vyplývá věta c) (jde o sylogismus modu celarent).
- 3) Vyplývá věta b) (jde o sylogismus modu darii).
- 4) Vyplývá věta d) (jde o sylogismus modu ferio).
- 5) Vyplývá věta d) (jde o sylogismus modu baroco).
- 6) Vyplývá věta c) (jde o sylogismus modu cesare).
- 7) Vyplývá věta c) (jde o sylogismus modu camestres).
- 8) Vyplývá věta d) (jde o sylogismus modu festino).
- 9) Vyplývá věta d) (jde o sylogismus modu bocardo).
- 10) Vyplývá věta b) (jde o sylogismus modu datisi).
- 11) Vyplývá věta b) (jde o sylogismus modu disamis).
- 12) Vyplývá věta d) (jde o sylogismus modu ferison).
- 13) Vyplývá věta c) (jde o sylogismus modu calemes).
- 14) Vyplývá věta b) (jde o sylogismus modu dimatis).

15) Vyplývá věta d) (jde o syllogismus modu fresison).

11.3 Řešení – zjištění, jaký soud vyplývá z premis (sylogismy s doplněním neprázdnosti)

- 1) Některá S jsou P; (jde o ekvivalent modu barbari).
- 2) Některá S nejsou P; (jde o ekvivalent modu celaront nebo cesaro).
- 3) Některá S nejsou P; (jde o ekvivalent modu camestros nebo calemos).
- 4) Některá S jsou P; (jde o ekvivalent modu darapti).
- 5) Některá S jsou P; (jde o ekvivalent modu bamalip).
- 6) Některá S nejsou P; (jde o ekvivalent modu felapton nebo fesapo).

11.4 Řešení – zjištění, jaký soud vyplývá z premis (sylogismy)

- 1) Všechna S jsou P; $\forall x (S(x) \rightarrow P(x))$ (jde o ekvivalent modu barbara).
- 2) Žádná S nejsou P; $\forall x (S(x) \rightarrow \neg P(x))$ (jde o ekvivalent modu celarent nebo cesare).
- 3) Některá S jsou P; $\exists x (S(x) \wedge P(x))$ (jde o ekvivalent modu darii nebo datisi).
- 4) Některá S nejsou P; $\exists x (S(x) \wedge \neg P(x))$ (jde o ekvivalent modu ferio nebo ferison nebo festino nebo fresison).
- 5) Některá S nejsou P; $\exists x (S(x) \wedge \neg P(x))$ (jde o ekvivalent modu baroco).
- 6) Žádná S nejsou P; $\forall x (S(x) \rightarrow \neg P(x))$ (jde o ekvivalent modu camestres nebo calemes).
- 7) Některá S nejsou P; $\exists x (S(x) \wedge \neg P(x))$ (jde o ekvivalent modu bocardo).
- 8) Některá S jsou P; $\exists x (S(x) \wedge P(x))$ (jde o ekvivalent modu disamis nebo dimatis).

11.5 Řešení – ověřování úsudků, které nejsou kategorickými sylogismy

1)

$$\forall x (L(x) \rightarrow S(x)) \quad (///)$$

$$\forall x (F(x) \rightarrow L(x)) \quad (\\ \\)$$

$$F(s) \quad (\times s)$$

$$S(s)$$

Úsudek je korektní, závěr vyplývá z premis.

2)

$$\exists x (Z(x) \wedge B(x)) \quad (\times)$$

$$\forall x (B(x) \rightarrow K(x)) \quad (///)$$

$$\exists x (B(x) \wedge \neg Z(x))$$

Úsudek není korektní, závěr nevyplývá z premis (vyplývá věta: Některé zuby jsou krásné).

3)

$$\forall x (\check{C}(x) \rightarrow (O(x) \vee B(x))) \quad (///)$$

$$\forall x (\check{C}(x) \rightarrow \neg(O(x) \wedge A(x))) \quad (\\ \\)$$

$$\forall x (O(x) \rightarrow \check{C}(x)) \quad (\equiv)$$

$$\forall x (O(x) \rightarrow \neg A(x))$$

Úsudek (jehož autorem je John Venn) je korektní, závěr vyplývá z premis; pozn.: první premisa je nadbytečná.

4)

$$\forall x (S(x) \rightarrow P(x)) \quad (///)$$

$$\exists x (S(x) \wedge I(x)) \quad (\times)$$

$$\exists x (P(x) \wedge \neg S(x)) \quad (\times)$$

$$\exists x (P(x) \rightarrow \neg I(x))$$

Úsudek není korektní, závěr nevyplývá z premis.

5)

$$\forall x (M(x) \rightarrow \neg O(x)) \quad (///)$$

$$\forall x (S(x) \rightarrow \neg M(x)) \quad (\\ \\)$$

$$\exists x (\neg O(x) \wedge \neg S(x))$$

Úsudek není korektní, závěr nevyplývá z premis, pokud nemáme zaručeno, že $M \neq \emptyset$; pokud je M neprázdná, úsudek korektní je, závěr z premis vyplývá.

6)

$$\forall x (N(x) \rightarrow \neg P(x)) \quad (///)$$

$$\forall x (D(x) \rightarrow N(x)) \quad (\\ \\)$$

$$D(k) \quad (\times k)$$

$$P(k)$$

Úsudek je korektní, závěr vyplývá z premis.

7)

$$\forall x (U(x) \rightarrow V(x)) \quad (///)$$

$$\forall x (U(x) \rightarrow V'(x)) \quad (\\ \\)$$

$$U(k) \quad (\times k)$$

$$\exists x (V(x) \wedge V'(x))$$

Úsudek je korektní, závěr vyplývá z premis (tím, kdo je zároveň vychovatel a vysokoškolák, je přinejmenším Karel).